א) סנהדרין נא. מנחות נז: חולין מט: קא:, ב) לעיל סג: וש"נ

אמר לו ר' אליעזר והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים יוכיחו [א] שכן שינה את שמם לדבר שאין בו מעילה [א]ומועלין בהן אף אתה אל תתמה על העולה אע"פ [ב] ששינה שמה לדבר שאין בו מעילה שימעלו בה אמר לו ר' יהושע לא אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים שכן שינה את שמם לדבר שיש בו איסור והיתר תאמר בעולה ששינה את שמה לדבר שכולו היתר: **גמ'** תניא אמר לו ר"א לרבי יהושע אשם ששחטו בצפון לשם שלמים יוכיח ששינה את שמו ומועלין בו ואף אתה אל תתמה על העולה שאע"פ ששינה את שמה שימעלו בה אמר לו רבי יהושע לא אם אמרת באשם שאם [ג] שינה את שמו לא שינה את מקומו תאמר בעולה ששינה את שמה ושינה את מקומה אמר לו ר"א אשם ששחטו בדרום לשם שלמים יוכיח ששינה את שמו ושינה את מקומו ומועלין בו אף אתה אל תתמה על העולה שאע"פ ששינה את שמה ושינה את מקומה מועלין [ד] בה א"ל ר' יהושע לא אם אמרת באשם ששינה את שמו ושינה את מקומו ולא שינה את מעשיו תאמר בעולה ששינה את שמה [ה] ואת מעשיה ושינה את מקומה [ו] אמר רבא ונימא ליה אשם ששחטו בדרום לשם שלמים בשינוי בעלים [ז] ששינה את שמו ושינה את מקומו ושינה את מעשיו [ח] מדלא קאמר ליה הכי שמע מינה נחית רבי אליעזר לטעמיה דרבי יהושע דאמר רב אדא בר אהבה אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת [ב]כיון שמלק בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטא' העוף אי הכי חטאת העוף נמי שעשאה למעלה כמעשה [ט] העולה מכי מליק בה סימן אחד [י] תימשך ותהוי עולת העוף וכ"ת ה"נ והא"ר יוחנן משום רבי בנאה [א]כך היא הצעה של משנה מאי לאו כך היא הצעה ותו לא לא כך הצעה של כולה משנה רב אשי אמר בשלמא עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון דהא הכשירה בסימן אחד והא הכשירה בשני סימנין ועולת העוף למטה ליתא כיון דמלק בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטאת העוף אלא חטאת העוף כיון [ג]דאמר מר מליקה [יא] בכל מקום כשירה מכי מלק בה סימן אחד [יב] איפסלא כי הדר מליק באידך סימן היכי ממשכה והויא עולת העוף גופא אמר רב אדא בר אהבה אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון שמלק בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטאת העוף

ששחטן בדרום. לשם שלמים יוכיחו ששינה שמם ומעשיהם: **לדבר שאין בו מעילה.** שקדשים קלים אין בהם מעילה אלא באימורין: **ומועלין בהן.** מפני שנפסלו בשחיטת דרום ולא הביאתן זריקתן לכלל שעת היתר להוציאן מידי מעילה: **איסור.** אימוריהן יש בהן מעילה. חטאת העוף כולו היתר: **גמ' אשם ששחטו בצפון כו' ומועלין בו.** לפני זריקה דלאחר זריקה ליכא מעילה שהרי נאכל לכהנים דשלא לשמו לא פסיל ביה: **ואף אתה אל תתמה על העולה.** עולת העוף קאמר שנחלקו בה דאילו בעולת בהמה ששינה בה לשם חטאת לא פליג [יג] דהא שינה שמה לדבר שיש בו מעילה באימורין: **שינוי בעלים.** כשינוי מעשה חשיב לה: **נחית רבי אליעזר.** הבין את דברי רבי יהושע שטעמו משום דקסבר נמשכה משם עולה ונעשית חטאת והאי טעם ליכא למימר [יד] בשום שינוי שם קרבן אחר אלא בעולת העוף לבדה וכשניסתנית לשם חטאת ומעשיו [טו] כדמפרש רב אשי לקמן מפני שחטאת העוף כשירה בסימן א' וכשמלק עולת העוף למטה לשם חטאת ומליקת סימן אחד בעולה לאו [טז] כלום היא ובחטאת הוי גמר עבודה מקודש שחל עליה שם פסול עולה משום עשיית מטה חל עליה שם חטאת העוף כשירה ונמשכת ונעשית חטאת העוף: **תימשך ותיהוי עולת העוף.** ותהא כשירה דקס"ד דקאמר רב אדא לר' יהושע דחטאת [יז] נמי כשירה הויא: **וכי תימא.** לר' יהושע הכי נמי ומתניתין דקתני פסולה דלא כר' יהושע: **והאמר ר' יוחנן כך היא הצעה של.** משנתינו: **מאי לאו כך היא ותו לא.** כדגרסינן [יח] לה דלא פליג ר' יהושע אלא בעולה שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת: **לא.** הכי קאמר כך היא הצעתה של כולה משנה דכי היכי דפליג בעולה פליג בחטאת: **רב אשי אמר.** לעולם לא פליג ולא תיקשה דבשלמא עולת העוף שעשאה למטה כיון דחטאת הכשירה בסימן אחד וגמר עבודתה ממהר להשלים קודם שיחול על [יט] זו שם עולה פסולה וזו היא [כ] הכשירה בשני סימנין [כא] ולפיכך סימן ראשון אינו פוסל בה משום עשיית מטה ועולת העוף למטה ליתא ויש כאן שינוי מעשה עולה והיכר מעשה חטאת מכיון שמלק בה סימן א' ועדיין לא חל עליה שם פסול עולה חל עליה שם חטאת כשירה הילכך נמשכה ויוצאה משם עולה ונעשית חטאת: **אלא חטאת.** עשאה למעלה כמעשה עולה בשני סימנין ולשם עולה: **כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה.** משום מליקת מעלה אין כאן שינוי [כב] להפקיע ממנה שם חטאת ואין כאן [כג] שינוי השם וכיון דחטאת גמר עבודתה סימן אחד מקודם שיגמור מעשה עולה חל עליה שם חטאת שנמלקה כולה בשלא [כד] לשמה ונפסלה משום שלא לשמה וכי הדר מלק אידך סימן להביאה לכלל מעשה עולה היכי מימשכא והויא עולה: **נמשכת ונעשית חטאת.** קסלקא דעתך ואפילו למיסק ליה לשם חובת חטאת קאמר:

והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום כו'. משמע דמן התורה מועלים דק"ו דאורייתא הוא ותימה דלא מקשה מהכא לרבה דאמר בריש מעילה קדשי קדשים ששחטן בדרום אין מועלין בהן מן התורה ומאי איצטריך ליה לאקשויי התם חדא מגו חדא וי"ל דלרבה מעילה דר' אליעזר דהכא נמי מדרבנן דעולה שעשאה למטה כשחיטת דרום היא וק"ו דקאמר ר' אליעזר היינו שיש להם לבית דין לתקן מעילה: **לדבר שיש בו איסור והיתר.** ואם תאמר חטאת העוף ששינה את שמה לשם חטאת העוף דיולדת תוכיח ששינה את שמה לדבר שאין בו מעילה ומועלין בה והא [כו] פסולה היא כדאמר בפ"ק (דף ט:) לשם חטאת יולדת [כז] לשם חטאת נזיר פסולה הני עולות נינהו ומיהו למאי דמסקינן בגמרא דנחית רבי אליעזר לטעמיה דרבי יהושע משום דנמשכת ונעשית חטאת העוף ניחא ועוד י"ל דר' יהושע הוה מצי לאהדורי זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות כדקאמר ר"ש בפ"ק דמנחות (דף ג:) וא"כ אין מועלין בה דהא כשירה הויא: [כח] **א"ר אליעזר אשם ששחטו בצפון לשם שלמים יוכיח דמועלין.** [כט] תימה לי אימת מועלין אי לאחר זריקה ליכא מעילה דהא מותר באכילה ואי לפני זריקה כפרש"י עולת העוף נמי לפני הזאה ומילוי מודה ר' יהושע דמועלין [ל] דהכתי לא נמשכה להיות כחטאת העוף וצ"ל דר"א לטעמיה דאמר אשם שלא לשמו פסול כחטאת ומיירי לאחר זריקה. ברו"ך. תימה לי לימא ליה שכן שינה את שמו לדבר האסור ולדבר המותר כדקאמר במתני' וכי פריך בסמוך לימא ליה שינוי בעלים לימא [לא] ליה הא דפריך במתני'. ברו"ך: **בשינוי בעלים.** ה"נ הוה מצי למימר אשם מצורע שקבל דמו [לב] בדרום בכלי לשם שלמים יוכיח שהרי שינה שמו ושינה מקומו ושינה מעשיו דצריך קבלה ביד כדאמר בריש איזהו מקומן (לעיל דף מז:) שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי: **חטאת העוף שעשאה למעלה כו'.** מאמר קדשי קדשים ששחטן בדרום לשם קדשים קלים לא פריך שימשכו אלא מקינים [לג] דאמרי' (יומא מא.) אין הקינים מתפרשות אלא או בלקיחת בעלים או בעשיית כהן [לד] הילכך תיהוי נמי הכא שתימשך: **ועולת העוף למטה ליתא.** מתוך דברי רב אשי משמע דאי היתה למטה אע"פ דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין לא היתה נמשכת ונעשית חטאת העוף ותימה א"כ גבי חטאת העוף כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה למה ליה למימר מכי מלק בה סימן אחד מיפסלא בה האמר [לה] כיון דאין בה שינוי מקום אינה יכולה להימשך ועוד קשה דמשמע אם היתה נפסלת למעלה היתה נמשכת לעולה שהרי [לו] המקום גורם לה להמשך אם כן גבי עולה למה ליה טעמא דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין [לז] היתה נמשכת מחמת המקום ונעשית חטאת העוף ומפרש ה"ר חיים דכלל זה יהא בידך דלעולם אין הקרבן נמשך ליעשות קרבן אחר אלא מחמת שני טעמים שממשיכין אותו לפי שהיו פסולין בראשון וכשרים בשני הילכך גבי עולה צריכין שני טעמים דפסולה למטה וגם הכשרה בשני סימנין וכן חטאת העוף שעשאה למעלה אם היתה למעלה פסולה היתה נמשכת מכח שני טעמים ואם תאמר עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה חטאת תימשך ותיהוי חטאת דהא יש כאן שתי פסולות [לח] לעולה והכשירן לחטאת שהרי לא הבדיל והזה וי"ל שהמליקה מושכתו ובסימן ראשון ליכא פסול [טל] של עולה דנימא שתימשך ותיהוי חטאת והאזה מילתא אחריתי היא:

ח א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה א:
ט ב מיי' פ"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו:

שיטה מקובצת

והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום כו'. תימה למ"ד (מעילה ב:) מאי מועלין בהן מדרבנן, תקשי ליה מאי שייך לעשות יוכיח בכאן דפליגי במעילה מן התורה, וי"ל דמ"מ מייתי שפיר דאם איתא דעולת העוף נמשכת כששינה בה ונעשית חטאת ואין בה מעילה מן התורה, א"כ קדשי קדשים ששחטן בדרום לא היה לנו להחמיר לנהוג בהן מעילה אפי' מדרבנן (תו' אחרות): **שכן שינה את שמם לדבר שיש בו איסור והיתר.** [וא"ת] חטאת בהמה [מ] ששחטה לשם חטאת העוף תוכיח ששינה את שמה לדבר שכולו היתר ומועלין בה שהרי פסולה היא כשעשאה שלא לשמה, מיהו כו' [ככתוב בתוד"ה לדבר] ניחא, ודוקא בעוף דליכא אלא סימן אחד כחטאת כדמפרש בגמ'. ועי"ל דשמא ר"א דהכא סבר לה כר"ש דאמר בפ"ק דמנחות (דף ג:) זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות וא"כ כי שחטה לשם חטאת העוף לא מיפסל בהכי (תו' אחרות): **ונימא ליה אשם ששחטו בדרום לשם שלמים בשינוי בעלים כו'.** תימה לי דחשיב הכא שנוי בעלים שנוי מעשה טפי משנוי קדש, ולעיל בפ"ק (דף ד.) הוה חשבי מעיקרא טפי שנוי קדש משנוי בעלים (ריב"א ז"ל. ב"ש): **אי הכי חטאת העוף נמי [כו'] תימשך כו'.** הקשה בקונטרס למאי הלכתא תיעשה עולה, אי לענין שלא תאכל כמו עולה הלא בלא זה נמי אינה נאכלת דחטאת שלא לשמה פסולה, ואי למעילה, חטאת שלא לשמה אינה יוצאה מידי מעילה. ותירץ בקונטרס לענין למיסק לחובה דקס"ד השתא דר' יהושע למיסק לחובה נמי קאמר, אבל לפי המסקנא דקאמר לקמן דלמיסק לחובה לא אמר ר' יהושע, לא פריך מידי. ודוחק לומר כן דלא ידע המסקנא השתא. ונראה להר"מ דלענין הקטרה קאמר דאם עלתה לא תרד כמו עולה, כמו שאמר ר' יהושע גבי עולה במתני' דאין מועלין שמע מינה דנמשכת להיות חטאת בכל ענין גם לענין הקטרה דאמרי' אפי' אם עלתה תרד כדין חטאת וה"ה להיפך כדפי': **ועולת העוף למטה ליתא.** תימה דהאי טעמא סגי דמש"ה תהא נמשכת דהמשכה תלויה לגמרי בשינוי מקום, אבל גבי חטאת ליכא שינוי מקום, וא"כ למה לי תו טעמא דזה בסימן אחד וזה בשני סימנין. ואמר רבינו חיים דכלל זה כו' [ככתוב בתוד"ה ועולת] דבעינן ב' פסולים שינוי מקום ושינוי סימן. וא"ת א"כ גבי חטאת העוף לימא האי טעמא לחוד דבכל מקום במזבח כשרה ולמה מאריך כל כך מכי מלק סימן אחד מיפסלא, דהא כיון שאין בה ב' פסולים אינה נמשכת, וי"ל דמ"מ אכתי יש שני פסולים בחטאת מחמת שינוי שעשאה כמעשה עולה דהא שחטה שלא לשמה דהוי פסול בחטאת ועוד דשני סימנין, הלכך הוצרך לפרש דפסול ב' סימנין לא חשיב להיות נמשך לעולה משום דמיפסלא בסימן ראשון כדמסיק, אבל גבי עולה דכשר שלא לשמה הוצרך לשינוי של סימנין. וא"ת היא גופיה טעמא מאי לחטאת מיפסלא בסימן ראשון בשינוי השם, אדרבה באותו סימן תמשוך ותהוי עולה ולא תיפסל מחמת שינוי השם, וי"ל דכיון דאינה נמשכת רק ע"י שני פסולים א"כ קודם שבא פסול שני שמלק סימן שני כבר נפסלת מחמת חטאת שעשאה שלא לשמה דאכתי שם חטאת עליה, והיינו דקאמר מכי מלק סימן אחד איפסלא לה כלומר ועדיין שם חטאת עליה ולכך נפסלת דאכתי לא בא פסול שני וכאשר בא פסול שני היכי מימשכא והויא עולת העוף (לשון תו' מהר"פ): **תוד"ה א"ר אליעזר כו' ומיירי לאחר זריקה.** דאף לאחר זריקה אינו מוציא מידי מעילה. וא"ת א"כ לימא ליה ר' יהושע לדידי אשם כשר שלא לשמו כרבנן דפ"ק, וי"ל משום דהוי מצי למיפרך ליה אף לדברי ר' יהושע חטאת ששחטה בצפון לשם שלמים יוכיח דבחטאת מודה ר"י דפסול שלא לשמו (הר"פ): ד"ה חטאת כו' הלכך תיהני נמי הכא שתימשך. נ"ב, אבל בשאר קרבנות לא מהני כלל עשיית כהן, כך תירץ רבינו חיים. וריב"א תירץ דדוקא בעופות דליכא אלא ב' מיני קרבנות חטאת או עולה שייך טעם המשכה, דמיד ששינה מעשה עולה ועשאה מעשה חטאת נמשכת להיות חטאת, אבל בבהמה היכא מוכח מתוך מעשיו דתהוי שלמים הרי יש הרבה קרבנות שדומין במעשיהן זה לזה:

שינויי נוסחאות

א] יוכיחו ששינה כצ"ל (*ש"מ): ב] שאע"פ (*ש"מ): ג] שכן שינה את שמו ולא שינה כו' (כי"צ): ד] שימעלו (*ש"מ): ה] שמה ושינה את מקומה ושינה את מעשיה (*ש"מ): ו] מקומה אשתיק אמר רבא אמאי אשתיק ונימא כו' (כי"צ, ש"מ): ז] בעלים יוכיח ששינה (ש"מ): ח] מעשיו ומועלין בו מדלא (*ש"מ): ט] כמעשה עולה לשם עולה (*ש"מ): י] אחד באידך סימן תימשך (ש"מ): יא] בכי"ל ודפוסי ונציה איתא מלקה. ובשמכ"י תיקן מליקה כלפנינו, וכם בכל מקום במזבח: יב] אחד הוי לה חטאת העוף דאפסילא (שמכ"י): יג] פליגי (כי"י). ובש"מ פליג ר' יהושע: יד] למימר בשינוי שום קרבן אחר (*ש"מ): טו] ומעשיה (*ש"מ). וגי' ל"ק ע"י מעשיו: טז] אין בו היכר עולה במעשיה כצ"ל ותיבות לאו כלום היא נמחק (כתה"י וש"מ): יז] דחטאת כשרה נמי הויא כצ"ל (*ב"ש): יח] תיבות כדגרסינן לה נמחקות וצ"ל אין לך בה מחלוקת אלא אותו ששנינו בתוכה דלא פליג כו' (*ש"מ): יט] צ"ל עליה (*ש"מ): כ] תיבת היא ליתא בכי"פ. ולהל"ק "וזו היא" הוא דבור בפנ"ע: כא] סימנין ואין עבודת עולה ניכרת בסימן ראשון שבה ועולת העוף כו'. כצ"ל והשאר נמחק (כתה"י וש"מ): כב] שינוי מעשה חטאת לחול עליה שם עולה (כתה"י): כג] כאן אלא שינוי השם כצ"ל (*ש"מ). ובגליון הובא נ"א שינוי מקום: כד] צ"ל שלא (ש"מ). ובכי"פ מתיבת בשלא עד תיבת משום ליתא: כו] צ"ל דהא (ש"מ): כז] בפ"ק ליתא חטאת יולדת, רק חטאת נזיר ומצורע. וע' תוס' לקמן פט א ד"ה אשם: כח] דבור זה מוקף בש"מ: כט] בש"מ נוסף כאן אלמא לא פקע קדושתו: ל] בש"מ נוסף דהא דקאמר דאין מועלין היינו דוקא לאחר מיצוי, מטעם דהיא נמשכת ונעשית חטאת העוף ואין בו מעילה כשעשאה בהכשר, וא"כ לאחר עבודת הדם הוא ואז פקע מעילה מחטאת העוף אבל לפני זריקה דאכתי לא נמשכה להיות כחטאת העוף מודה ר' יהושע וצ"ל דר"א דהכא לטעמיה כו'. כצ"ל: לא] תיבות לימא ליה נמחק. וצ"ל דילמא לא אמרי ליה משום דהוי אמר ליה הא דפריך במתניתין (מלאי"ט). [ובצל"ק גרס ליפרוך נימא ליה. ועי' מלאי"ט שדחה גירסתו]: לב] צ"ל כל דמו (ש"מ): לג] מקינים דוקא משום דאמרינן (ש"מ): לד] בש"מ נוסף וכיון דעשיית כהן מהניא בהן: לה] צ"ל נימא כיון (צ"ק). ובש"מ גרס כיון דאמר דאין בה: לו] צ"ל שהיה (ד"ו. צ"ק): לז] בש"מ נוסף אפילו הוי תרוייהו בשני סימנים. נ"א בלאו הכי היתה נמשכת (כי"ב): לח] פסיליות (דפוסי ונציה): טל] פסול אחר של כצ"ל (ח"נ): מ] עי' בח"ד ריש מכילתין ד"ה אך לכאורה, מש"כ בזה: